

Medved.

Šaljiva igra v enem dejanju.

Ruski spisal A. Čehov.

O s e b e:

Helena Ivanovna Popova, vdova z jamicami na licu, posestnica.

Gregorij Štefanovič Smirnov, še ne star posestnik.

Luka, strežaj Popove, starec.

Soba za goste na posestvu Popove.

I.

Popova (v črni opravi, zroča v fotografijo) in Luka.

Luka. Tako ni prav, gospa . . . Vi samo ugonablajte sama sebe . . . Sobarica in kuharica sta odšli po jagode, vse, kar je živega, se veseli, celo mačka se čuti zadovoljno, ko se izprehaja po dvorišču ter lovi ptice, vi pa ves dan le sedite v sobani prav kakor v samostanu in nobenega veselja ne užijete. Da, resnica! Le pomislite, že je preteklo leto, odkar niste ostavili hiše! . .

Popova. In je ne ostavim nikdar! . . Čemu? Moje življenje je že pri kraju. On leži v gomili, jaz pa sem pokopala sebe med štirimi stenami . . . Midva oba sva umrla.

Luka. Nu, glejte! Nikolaj Mihajlovič so umrli, tako je bila božja volja, Bog jim daj nebesa! . . Treba je priznati, da ste dovolj dolgo žalovali za njimi. Vse življenje jokati in nositi črno obleko, pač nikakor ne kaže. Tudi meni je ob svojem času umrla žena . . . Pa kaj? Žaloval sem ter se jokal za njo en mesec, končno pa sem se uveril, da bi bilo predolgo žalovanje neumestno (vzdise). Tudi na sosede ste povsem pozabili . . . Niti vi sami ne greste nikamor, pa tudi sprejeti nočete nikogar. Živimo, oprostite, kakor pajki — ter belega dneva ne vidimo. Livrejo so miši pogrizle . . . Vprav, kakor bi vrlih ljudi več ne bilo, a vendar je ves okraj poln gospode . . . V Riblovu stoji polk, tam so častniki — pravcate slaščice, ne nagledate se jih! V taboru pa je razen petka vsak dan ples, in veste, vsak dan svira ondi vojaška godba. Eh, gospa — mati! Mladi ste in zali, sama kri in mleko — ko bi le znali tudi uživati življenje! . . Lepota, veste, ni dana človeku za zmerom! Mine deset let, pa boste

sami hoteli še komu dopasti ter gospodom častnikom stresati pesek v oči, toda takrat bo že prepozno . . .

Popova (odločno). Prosim te, da mi ne govoriš nikdar o tem! Znano ti je, da od onega časa, kar je umrl Nikolaj Mihajlovič, je življenje izgubilo zame vsako ceno. Tebi se dozdeva, da sem jaz živa, toda to je samo na videz! Jaz sem se zaklela, da do svoje smrti ne odložim te črne obleke in ne odidem med svet . . . Ali čuješ? Naj njegova senca vidi, kako ga ljubim . . . Da, jaz vem, da ti to ni tajnost, kako je ravnal večkrat krivično z menoj, kako je bil do mene surov in . . . in celo nezvest, toda jaz mu ostanem zvesta do smrti ter mu pokažem, kako ga znam ljubiti. Tam na oni strani groba me on zagleda takšno, kakršna sem bila do njegove smrti.

Luka. Namesto teh besed bi šli rajši šetat po vrtu, ali pa bi zapovedali zapreči Tobi ali Velikana in se odpeljali k sosedom v posete . . .

Popova. Oh! . . . (joče).

Luka. Milostljiva gospa! . . . Mati! . . . Kaj počenjate? Kristus bodi z vami!

Popova. On je imel tako rad Tobi. On se je zmerom vozil z njim h Korčaginovim in Vlasovim. Kako ga je znal dično brzdati! Kako mično ga je bilo gledati, kadar je z vso močjo nategnil vajeti! Ali pomniš? Tobi, Tobi! Zapovej dati mu danes celo osminko ovs.

Luka. Čujem!

(Čuje se rezki glas zvončka).

Popova (strepeče). Kdo je to? Povej mu, da jaz ne sprejemem nikogar.

Luka. Čujem! (Odide.)

II.

Popova (sama).

Popova (zroča fotografijo). Ti razvidiš, Nikolaj, kako jaz znam ljubiti in odpuščati . . . Moja ljubezen ugasne obenem z menoj kadar neha utripati moje revno srce (smeje se skozi solze). Ali te ne peče vest? Jaz zapuščena, zvesta žena, sem se zaklenila ter ti ostanem zvesta do smrti, a ti, porednež . . ., ali te ne peče vest? Izneverjal si se mi, iskal znanja ter me po cele tedne puščal samo . . .

III.

Popova in Luka.

Luka (vznemirjen vnide). Milostljiva gospa, tam nekdo povprašuje po vas. Hoče vas videti.

Popova. Nu, saj si mu rekel, da od dneva smrti mojega moža ne sprejemem nikogar?

Luka. Rekel sem mu, toda on noče o tem nič slišati ter pravi, da ima zelo nujen opravek.

Popova. Jaz ga ne sprejemem!

Luka. Jaz sem mu to povedal, toda . . . pravi spak je to, ki se le roga ter sili v sobo . . . že je v obednici . . .

Popova (razdraženo). Dobro, naj pride . . . kakšen neotesanec! (Luka odide.)

Popova. Kako sitni so ti ljudje! Kaj potrebujejo od mene? Čemu me pridejo vznemirjati? (vzdise). Ne, očitvidno, da bo zares treba zbežati v samostan . . . (se zamisli). Da, v samostan . . .

IV.

Popova, Luka in Smirnov.

Smirnov (vstopivši, Luki). Budalo, koliko blebečeš . . . Osell (Zagledavši Popovo, z dostojanstvom). Milostljiva gospa, imam čast se vam predstaviti. Sem topničarski poročnik v pokoju, posestnik Gregorij Štefanovič Smirnov. Prisiljen sem vznemirjati vas radi jako važnega posla . . .

Popova (ne podavši mu roke). Česa želite?

Smirnov. Vaš pokojni soprog, katerega sem imel čast poznati, ostal mi je dolžan na dveh menicah tisoč dvesto rubljev. Ker pa moram jutri plačati obresti v deželno banko, zato bi vas prosil, da bi mi izplačali danes ta denar.

Popova. Tisoč dvesto . . . A za kaj vam je ostal moj mož dolžan?

Smirnov. On je kupoval od mene oves.

Popova (vzdihnivši, Luki). Saj ti, Luka, nisi pozabil povedati, naj dado Tobu eno osminko ovsa. (Luka odide. Smirnovu). Ako vam je Nikolaj Mihajlovič ostal dolžan, razume se to samo ob sebi, da vam jaz vrnem. Toda oprostite, prosim vas, danes jaz nimam pri rokah denarja. Pojutrišnjem se vrne iz mesta moj poslovodja, in jaz mu naročim izplačati vam, kar vam gre, toda sedaj ne morem izpolniti vaše želje . . . Vrhutega je vprav danes preteklo sedem mesecev, kar je umrl moj mož, in jaz sem še tako razmišljena, da nikakor nisem zmožna ukvarjati se z denarnimi opravki.

Smirnov. Pa tudi jaz sem danes tako razmišljen, da, ako danes ali jutri ne plačam odstotkov, pa pridem ob vse svoje imetje. Posestvo mi pride na boben!

Popova. Pojutrišnjem dobite svoj denar.

Smirnov. Jaz pa potrebujem denar ne pojutrišnjem, marveč danes.

Popova. Oprostite, danes vam ga ne morem izplačati.

Smirnov. Jaz pa ne morem čakati do pojutrišnjega.

Popova. Kaj mi je storiti, ako ga pa sedaj nimam!

Smirnov. Torej, vi ne morete izplačati?

Popova. Ne morem . . .

Smirnov. Hm . . . To je vaša zadnja beseda?

Popova. Da, moja zadnja.

Smirnov. Zadnja? Res?

Popova. Res.

Smirnov. Iskrena vam hvala! Tako tudi zapišem (skomigne z rameni). A potem ljudje še hočejo, da naj ostanem hladnokrven. Potoma me je srečal dacar ter me povprašal: »Čemu se vi neprestano srdite, Gregorij Stefanovič?« Da, oprostite, kako se neki ne bi srdil? Denar mi je neobhodno potreben. Odšel sem že včeraj zjutraj ob svitu, obiskal vse svoje dolžnike, in ko bi mi vsaj eden izmed njih poplačal svoj dolg! Utrudil sem se kakor pes, prenočeval vrag vedi kje — v židovski krčmi poleg sodčka z žganico . . . Končno sem dospel semkaj 70 vrst daleč od doma, nadejal sem se dobiti denar, a tu pa me pogoste s »slabo voljo«. Kako se ne bi jezil?

Popova. Mislim, da sem jasno povedala: ko se poslovodja vrne iz mesta, takrat dobite denar.

Smirnov. Jaz nisem prišel k poslovodji, marveč k vam. Kaj vraga, oprostite mi ta izraz, imam jaz opraviti z vašim poslovodjo!

Popova. Oprostite, milostljivi gospod, jaz nisem vajena poslušati takšnih čudnih besed, v takem tonu. Jaz vas ne maram več poslušati (urno odide).

V.

Smirnov (sam).

Smirnov. Povejte, prosim vas! Slaba volja! . . . Pred sedmimi meseci ji je mož umrl! Da, ali naj jaz plačam odstotke ali ne? Vprašam vas, ali je treba plačati obresti ali ne? Nu, vam je mož umrl, vi ste slabe volje in kar je še več temu podobnega . . . poslovodja je nekam odšel, zlodej ga vzemi, a kaj pa naj sedaj jaz storim? Mar naj zletim proč od svojih upnikov v balonu ali kaj? Ali naj drevim ter butim z glavo ob steno? Pridem h Gruzdjevu — ni ga doma; Jaroševič se je nekam skril, s Kuricinom

sem se sprl na smrt, in le malo je manjkalo, da ga nisem vrgel skozi okno, Mazutov ima kolerino, ta pa je slabe volje. Niti ena kanalja noče plačati! A to vse zato, ker sem se vse preveč nežno vedel proti njim, ker sem jaz mevža, cunja, baba! Da, preveč nežen sem do njih. Nu, le čakajte! Vi me še spoznate! Jaz vam ne dovolim šaliti se z menoj, zlodej vas vzemi! Jaz ostanem ter se ne ganem odtod, dokler mi ona ne plača. Brrr! Kako sem jaz danes zloben, kako zloben! Od jeze se mi tresejo vse žilice, in celo sapo mi je zaprlo . . . Fej, moj Bog, celo slabo mi je postalo! (Kriči.) Sluga!

VI.

Smirnov in Luka.

Luka (vnide). Česa želite?

Smirnov. Daj mi kvasa ali vode!

(Luka odide).

Smirnov. Nu, kakšna logika! Človeku je neobhodno potreben denar, toda ona noče plačati, a to raditega, ker se ji ne ljubi ukvarjati se z denarnimi posli! . . . Pravcata ženska, abnormalna logika! Zato tudi jaz nikdar nisem rad govoril in še sedaj ne govorim rad z ženskami. Meni je lažje sedeti na sodčku s smodnikom nego govoriti z ženskami. Brr! Celo mravljinca mi gomaze po koži, tako zelo me je raztogotila ta vlečka. Treba mi je samo iz daljave videti takšno poetično bitje, pa me od jeze začne grabiti krč. Kar na pomoč bi kričal!

VII.

Smirnov in Luka.

Luka (vnide ter prinese vode). Gospa so bolni ter ne sprejmejo nikogar.

Smirnov. Pojdi!

(Luka odide.)

Smirnov. Bolni so ter ne sprejmejo! Saj ni niti treba me sprejeti . . . Jaz ostanem ter posedim tukaj, dokler mi ne oddaš denarja. Ako boš bolna en teden, presedim jaz tukaj ves teden . . . Ako boš bolna eno leto — presedim tukaj vse leto . . . Jaz dobim, kar je mojega, mati! Mene ne preženeš z žalobno opravo, niti z jamicami na licu. Poznamo mi te jamice! (kriči skozi okno.) Semen, razprezi! Ne odpeljeva se še tako kmalu! Jaz ostanem tukaj! Povej tam hlapcem, naj dajo ovsa konjem! Zopet se ti je, govedo, levi konj zapletel v vajeti! (oponašljivo). »Ničevó« . . . Jaz ti dam, pa res!

(odide od okna). Ostudno . . . vroče je, da ni prestat, denarja nihče ne da, prošlo noč sem slabo spal, in sedaj pa še ta žalobna vlečka in slaba volja . . . Glava me boli . . . Ali se naj napijem žganja, ali kaj? Nu, bodisi, napijem se ga. (Kriči.) Sluga!

Luka (vnide). Česa želite?

Smirnov. Prinesi steklenico žganja!

(Luka odide.)

Smirnov. Uf! (sede ter se ogleduje) Lepa postava, ni mi kaj reči! Ves sem prašen, škornje imam blatne, nisem umit, niti počesan, na telovniku mi visi slama. Gospa me je očividno smatrala za razbojnika (zeha). Nekoliko odurno je, pokazati se v sobi za goste v takšni podobi, nu, tudi to ni nič. Jaz tukaj nisem gost, marveč upnik; upnikom pa obleka ni predpisana . . .

Luka (vnide in prinese žganja). Vi si mnogo dovoljujete, gospod . . .

Smirnov (jezno). Kaj?

Luka. Jaz . . . jaz ničesar . . . jaz pravzaprav . . .

Smirnov. S kom ti govoriš?! Molči!

Luka (na stran). Obesil se je hudir nam na glavo . . . Zlodej ga je prinesel . . .

(Luka odide.)

Smirnov. Oh, kako sem jaz zloben! Tako zloben, da se mi zdi, da bi ves svet zdrobil v prah . . . Celo slabo mi prihaja . . . (kriči). Sluga!

VIII.

Popova in Smirnov.

Popova (vnide s povešenimi očmi). Milostljivi gospod, v svoji samoti sem se že davno odvadila človeški govorici ter ne prenašam krika. Prosim vas nujno, ne vznemirjati mojega miru!

Smirnov. Izplačajte mi denar, in jaz odidem.

Popova. Jaz sem vam povedala po rusko: prostega denarja sedaj nimam, počakajte do pojutrišnjega.

Smirnov. Jaz sem tudi imel čast, povedati vam po rusko: denarja ne potrebujem pojutrišnjem, marveč danes. Ako mi ga danes ne daste, bom primoran se jutri obesiti.

Popova. Nu, kaj mi je storiti, ako danes nimam denarja? Kako čudno!

Smirnov. Torej mi ga vi takoj ne izplačate? Ne?

Popova. Ne morem!

Smirnov. Zatorej ostanem tukaj ter počakam, dokler ne dobim denarja... (sede). Pojutrišnjem mi plačate? Izvrstno! Jaz na ta način presedim tukaj do pojutrišnjega. Vidite, tako hočem sedeti... (skoči pokoncu). Samo to vas vprašam: ali mi je treba plačati jutri obresti ali ne? . . . Ali si mislite, da se šalim?

Popova. Milostljivi gospod, prosim vas, ne kričite! Tukaj ni konjski hlev!

Smirnov. Jaz vas ne vprašam po konjskem hlevu, marveč to, ali mi je treba jutri plačati obresti ali ne?

Popova. Vi se ne znate vesti v ženski družbi!

Smirnov. Pač, jaz se znam vesti v ženski družbi!

Popova. Ne, vi ne znate! Vi ste neizobražen, surov človek. Pošteni ljudje ne govorijo tako z ženskami!

Smirnov. Oh, čudna stvar! Kako torej zapovedujete govoriti z vami? Francoski, kaj ne? (huduje se in šepče). Madame, je vous prie... kako sem srečen, da mi ne izplačate denarja... Oh, pardon, da sem vas vznemirjal! Kako lepo vreme imamo danes! In ta žalobna obleka, kako se vam prilega! (klanja se, popraskavši z nogo).

Popova. Nespametno in surovo.

Smirnov (oponašljivo). Nespametno in surovo! Jaz se ne znam vesti v ženski družbi! Milostljiva gospa, v svojem življenju sem videl dokaj več žensk nego vi vrabcev! Trikrat sem se boril s samokresom za ženske, dvanajst žensk sem zavrzel, devet pa jih je zavrlo menel! Da! Bil je čas, ko sem jaz norel, pojedal mandlje, točil medico, razsipaval bisere, kopal z nogami... Ljubil sem, trpel, vzdihal k luni, kipel, se tajal in ohlajal... Ljubil sem strastno, besno, na vse mogoče načine, zlodej me vzemi, hreščal kakor sraka o emancipaciji, zapravljal ob nežnih čuvstvih polovico premoženja, toda sedaj sem — pokorni sluga! Sedaj me ne zapeljete več! Dovolj je! Za črne, za strastne oči, rdeče ustnice, jamice na licu, za luno, šepet, rahlo dihanje — za vse to, gospa, ne dam sedaj več počenega groša! Jaz ne govorim o navzočih, toda vse ženske, od male do velike, so verolomnice, grde spake, spletkarice, nevoščljivke, lažnjivke do mozga kosti, ničemurne, malenkostne, brezsrčne, brez vsake logike; kar pa se tiče te umetelnosti (udari se po čelu), pa — oprostite mi mojo odkritosrčnost — je vsak vrabec kakemu modrijanu v janki po desetkrat ko s! Ako pogledaš na drugo poetično bitje: mušlin, eter, poluboginja, milijon zanosov, a če mu globlje pogledaš v dušo — pa je to le navaden krokodil! (Zgrabi za naslonilo stola, stol zahrešči in se lomi). Toda najžalostnejše pri vsem tem je to, da si ta kro-

kodil še domišlja, da njegova trma, njegovi privilegiji in monopoli so nežna čuvstva! Da, zlodej jih vzemi, obesite me tukaj-le na ta žrebelj z nogami kvišku — ako zna ženska ljubiti koga drugega razen psičkov? . . . V ljubezni zna ženska samo ihteti in jokati se. Kjer moški trpi in se žrtvuje, tam se vsa njena ljubezen izraža samo v tem, da ona vrti vlečko ter si prizadeva, prijeti se čim krepkeje za nos. Vi ste tako nesrečni, da ste ženska, torej sami najboljše poznate žensko naravo. Povejte mi torej po svoji vesti, ali ste videli v svojem življenju žensko, katera bi bila odkritosrčna, zvesta in stanovitna? Niste je videli! Zveste in stanovitne so samo starke in pokveke! Poprej boste srečali rogato mačko ali belega kljunača nego stanovitno žensko!

Popova. Dovolite, kdo je torej po vašem mnenju zvest in stanoviten v ljubezni? Mar moški?

Smirnov. Da, moški.

Popova. Moški! (zloben smeh). Moški je zvest in stanoviten v ljubezni! Povejte, kakšna novost! (vneto). Da, kakšno pravico imate reči to? Moški so zvesti in stanovitni! Ker je že prišlo do tega, torej vam povem, da izmed vseh moških, kar sem jih poznala in jih poznam, je bil najboljši moj pokojni mož . . . Jaz sem ga ljubila strastno, z vsem svojim bitjem, kakor more ljubiti samo mlada, duhovita ženska; dala sem mu svojo mladost, srečo, življenje, svoje premoženje; gorela zanj, molila za njega kakor paganka in . . . in — kaj? Ta najboljši izmed vseh moških me je na najbrezvestnejši način vodil za nos pri vsakem koraku! Po njegovi smrti sem našla v njegovi miznici poln predalček ljubavnih pisem, a dokler je še živel — strah me je se spominjati tega — me je puščal samo po cele tedne ter pred mojimi očmi hodil za drugimi ženskami, bil mi nezvest, zapravljal moj denar, zbijal šale nad mojimi občutki . . . In ne glede na vse to sem ga jaz ljubila ter mu ostala zvesta . . . Toda tega še ni dovolj; on je umrl, jaz pa sem mu še neprestano zvesta in stanovitna. Pokopala sem se med štirimi stenami in do svoje smrti ne odložim te črne obleke . . .

Smirnov (prezirljivi smeh). Žalna oprava! . . . Ne razumem, za koga me neki smatrate? Prav, kakor bi jaz ne vedel, radi česa nosite to črno obleko in ste se pokopali med temi štirimi stenami! Kajpada! To je tako tajnostno, poetično! Kadar pojde mimo naselbine kak plemič ali kratkoviden pesnik, pa pogleda v okna ter si domisli: »Tukaj prebiva skrivnostna Tamara, ki se je iz ljubezni do

svojega moža pokopala med štirimi stenami.« Poznamo mi te premetenosti!

Popova (razjarjeno) Kaj? Kako se vi drznete praviti mi to?

Smirnov. Vi ste pokopali sebe živo, nikakor pa niste pozabili potresti se s pudrom.

Popova. Pa kako si vi upate govoriti z menoj na ta način?

Smirnov. Ne kričite, prosim vas, ker jaz nisem vaš poslovodja! Dovolite mi imenovati vsako reč s pravim imenom. Jaz nisem ženska, in navajen sem izpovedati svoje mnenje naravnost. Nikar ne kričite!

Popova. Jaz ne kričim, pač pa kričite vi! Blagovolite me pustiti pri miru!

Smirnov. Izplačajte mi denar, in jaz odidem.

Popova. Jaz vam ne dam denarja!

Smirnov. Ne, vi ga daste!

Popova. Evo, vam na jezo ne dobite niti kopejke! Lahko me pustite pri miru.

Smirnov. Jaz nisem namenjen biti ni vaš soprog niti ženin, in raditega vas prosim, ne delajte mi prizorov (sede). Jaz tega nimam rad.

Popova (zardevša od jeze). Vi ste sedli?

Smirnov. Da.

Popova. Prosim vas, otidite!

Smirnov. Izplačajte mi denar . . . (na stran). Oh, kako sem zloben, kako sem zloben!

Popova. Jaz si ne želim razgovarjati se z nadležniki. Izvolite oditi! (odmor). Vi ne greste? Ne?

Smirnov. Ne!

Popova. Ne?

Smirnov. Ne!

Popova. Dobro! (zvoni).

IX.

Prejšnja in Luka.

Popova. Luka, odvedi tega gospoda!

Luka (stopi k Smirnovu). Gospod, izvolite oditi, ko vam zapovedujejo! Tu nimate ničesar . . .

Smirnov (skoči pokoncu). Molči! S kom ti govoriš? Jaz napravim iz tebe salato!

Luka (prime se za srce). Očetje . . . Svetniki! (omahne na naslanjač). Oh, slabo mi je, slabo. Sapo mi je zaprlo!

Popova. Kje je Doroteja? Doroteja! (kriči). Doroteja! Pelagija! Doroteja! (zvoni).

Luka. Oh! Vse so odšle po jagode . . . Nikogar ni doma. Slabo mi je. Vode!

Popova. Izvolite oditi ven!

Smirnov. Ni li vam prilično, vesti se nekoliko nežneje?

Popova. (stiskajoč pesti in cepetajoč z nogami). Vi ste mužik! Surov medved! Burbon! Pošast!

Smirnov. Kako? Kaj ste rekli?

Popova. Jaz sem rekla, da ste vi medved, pošast!

Smirnov (oblastno). Dovolite, kakšno pravico imate, da me žalite?

Popova. Da, žalim . . . nu, torej kaj? Ali mislite, da se vas bojim?

Smirnov. Vi pa si mislite, ako ste poetično bitje, da imate pravico žaliti me brez kazni? Da? K barjeri!

Luka. Očetje! . . . Svetniki! . . . Vode!

Smirnov. Streljajva se!

Popova. Če imate zdrave pesti in volovski vrat, pa si mislite, da se vas bojim? A? Burbon!

Smirnov. K barjeri! Jaz nikomur ne dovoljujem žaliti me ter se nočem ozirati na to, da ste vi ženska, slaba stvarica!

Popova (trudeča se, prekričati ga). Medved! Medved! Medved!

Smirnov. Čas je otresti se končno predsodka, da so samo moški dolžni dati zadoščenje. Ravnopravnost je ravnopravnost, zlodej jo vzemi! K barjeri!

Popova. Vi se hočete streljati? Izvolite!

Smirnov, Takoj!

Popova. V tej minuti. Mož mi je ostavil samokrese . . . Takoj jih prinesem semkaj . . . (urno gre, pa se vrne). S kakšnim veseljem vam poženem kroglo v vašo medvedjo glavo! Zlodej vas vzemi (odide).

Smirnov. Ustrelim jo kakor pišče! Jaz nisem nikak pobalin, niti sentimentalno ščene; jaz ne poznam slabotnih bitij!

Luka. Moj rojstni oče! . . . (poklekne na kolena). Stori mi to ljubav, prizanesi vsaj meni, starcu, ter pojdi od tod! Prestrašil si me na smrt, pa še streljati se hočeš!

Smirnov (ne poslušajoč ga). Streljati se — vidite, to je tudi ravnopravnost, emancipacija! V tem sta oba spola enaka! Jaz jo

ustrelim iz principa! Toda kakšna ženska je to! (porogljivo). »Zlodej vas vzemi! — Poženem vam kroglo v medvedjo bučo« . . . Kakšna? Vsa je zardela, in oči so se ji lesketale . . . Ona je sprejela poziv. Častna beseda, prvič v svojem življenju sem doživel kaj takšnega...

Luka. Oče, odidi! Hvaležen ti bodem na veke!

Smirnov. To je ženska! Sedaj to spoznam. Pravcata ženska! Nikaka kiselinka niti mehkužnica, marveč ogenj, smodnik, raketa! Celó bridko mi je, ubiti jo!

Luka (joka). Rojstni oče, odidi!

Smirnov. Ona mi je v resnici všeč! V resnici! Čeprav ima jamice na licu, mi je vendar všeč! Pripravljen sem celo odpustiti ji dolg . . . tudi jeza me je prešla . . . Čudovita ženska!

X.

Prejšnja in Popova.

Popova (vnide s samokresi). Tukaj sta samokresa. Toda predno se greva streljat, mi izvolite pokazati, kako je treba streljati . . . Jaz še nikdar v svojem življenju nisem imela v rokah samokresa.

Luka. Gospod, reši in usmili se nas! . . . Pojdem ter poiščem vrtnarja in kočijaža . . . Odkod je prišla ta nesreča na našo glavo . . . (odide).

Smirnov (ogledujoč samokrese). Veste, na svetu je več vrst samokresov . . . So nekaki nalašč za dvoboj prirejeni samokresi Mortimera, na kapseljne. Vaša samokresa sta izdelana po sistemu Smita in Bessona, za trikraten strel, z ekstraktorjem in s centralnim vžigom . . . Izvrstna samokresa! Takšni se prodajejo par najmanj po 90 rubljev . . . Držati je treba revolver tako . . . (na stran). Oči, oči! Zapaljiva ženska!

Popova. Tako?

Smirnov. Da, tako . . . Nato dvignete petelina . . . Evo, tako se meri . . . Glavo nagnete nekoliko nazaj! Iztegnite roko, kakor je treba . . . Potem pa s tem-le prstom pritisnite ta jeziček — več ni treba ničesar . . . Poglavitno pravilo je: ne razvpemati se in pri merjenju se preveč ne žuriti . . . Potrudite se, da se vam ne zgane roka . . .

Popova. Dobro . . . V sobani je neprilično streljati se; pojdiva na sveži zrak.

Smirnov. Pojdiva! Samo to povem že, naprej, da jaz ustrelim v zrak.

Popova. Tega je še manjkalo! Čemu?

Smirnov. Zato, ker . . . zato, ker . . . To je moja stvar, čemu!

Popova. Vi ste se zbali? Da? A-a-a-a! Ne, gospod, vi se ne izvijete! Izvolite iti za 'menoj! Jaz se ne pomirim poprej, dokler ne prestrelim vašega čela . . . evo tega čela, katero tako sovražim. Zbali ste se?

Smirnov. Da, zbal . . .

Popova. Lažete! Zakaj se nočete boriti?

Smirnov. Zato, ker mi vi . . . zelo ugajate.

Popova (zlobno se smehljaje). Jaz njemu ugajam? On si upa reči, da sem jaz njemu všeč! (pokaže na vrata). Morate!

Smirnov (molče odloži revolver, vzame čepico ter gre. Pri vratih obstane, pol minute zreta oba molče drug drugega. Nato on bojazljivo stopi k Popovi in reče). Poslušajte . . . Vi se še zmerom srdite? . . . Jaz sem tudi vražje razjarjen, da ne vem, kako se naj primerno izrazim . . . Stvar tiči v tem, da, nu vidite, takšne vrste historija, da tako povem . . . (kriči). Nu, ali sem jaz kriv, da ste mi všeč? (Zagrabi za stolov naslanjač, stol zahrešči in se lomi). Zlodej vedi, kakšno krhko pohištvo imate! Vi ste mi všeč! Ali razumete! Jaz sem malone zaljubljen!

Popova. Pojdite od mene — jaz vas sovražim!

Smirnov. O Bog, kakšna ženska! Nikdar v svojem življenju še nisem videl kaj takega. Propadel sem! Poginjam! Zašel sem v past kakor miš!

Popova. Odidite proč, če ne, ustrelim!

Smirnov. Streljajte! Vi niti ne morete razumeti, kakšna sreča je zame, umreti pod pogledi teh čudnih oči, umreti od kroglo iz revolverja, katerega drži ta mala, mehka ročica . . . Prišel sem ob pamet! Pomislite in odločite se takoj, kajti ako jaz odidem odtod, pa se nikdar več ne vidiiva . . . Plemič sem, pošten človek, imam deset tisoč letnih dohodkov . . . zadenem s kroglo v zrak vrženo kopejko . . . imam izvrstne konje . . . Ali hočete biti moja žena?

Popova (razburjena, potrese revolver). Streljajva se! K barjeri!

Smirnov. Prišel sem ob pamet . . . Ničesar ne razumem . . . (kriči). Sluga, vode!

Popova (kriči). K barjeri!

Smirnov. Prišel sem ob pamet, zaljubil sem se kakor kak dečko, kakor bedak! (prime jo za roko, a ona zakriči od bolečin). Jaz vas ljubim! (pade na kolena). Ljubim vas, kakor še nikogar nisem ljubil. Dvanajst žensk sem zavrzel, devet pa jih je zavržlo mene, toda nobene nisem ljubil tako, kakor ljubim vas . . . Raztajal sem

se in postal enak kvasu . . . tu čakam na kolenih kakor bedak ter vam ponujam roko . . . Kar sram me je! Pet let nisem bil zaljubljen, zaklel sem se, da se to več ne zgodi, tu pa sem se zapičil kakor oje v tuj voz! Ponujam vam roko. Da ali ne? Nočete? Ni treba! (Vstane ter urno gre k vratom.)

Popova. Stojtel . .

Smirnov (obstane). Nu?

Popova. Ničesar, odidite . . . Sicer pa stojte . . . Ne, idite, odidite! Jaz vas sovražim! Ali ne . . . Ne odidite! Oh, ko bi vi vedeli, kako sem jaz zlobna, kako jezna! (vrže revolver na mizo). Kar prsti so mi otekli od te zoprnosti . . . (od jeze trga robec). Kaj še stojite? Odpravite se!

Smirnov. Srečno!

Popova. Da, da, odidite! . . (kriči). Kam greste? Stojtel . . Sicer pa idite! Oh, kako sem zlobna! Ne bližajte se mi, ne bližajte!

Smirnov (stopivši k njej). Kako sem hud na samega sebe! Zaljubil sem se kakor gimnazijalec, klečal na kolenih . . . Celo mravljinici mi gomaze po koži . . . (surovo). Jaz vas ljubim! Zelo mi je bilo treba zaljubiti se v vas! Jutri je treba plačati obresti, košnja sena se je pričela, tu pa vi . . . (Objame jo okrog pasu). Nikdar si ne odpustim tega . . .

Popova. Odidite proč! Proč roke! Jaz vas — sovražim! K barjeri! (dolga poljub).

XI.

Prejšnja, Luka s sekuro, vrtnar z grabljami, kočijaš z vilami in delavci s koli.

Luka (zagledavši poljubujoči se par). Očetje! (Odmor.)

Popova (pobesivši oči). Luka, povej ondi v hlevu, naj bi danes Tobo ne dali čisto nič ovsu . . .

(Zagrinjalo.)

(Prevedel Peter Miklavc-Podravski.)

Še enkrat . . .

Še enkrat obsijaj ljubó,
rumeno solnčece, goró,
potem pa nočne naj temine
zagrnejo dolí, planine!

Še enkrat sreča prešlih dni
pred dušnimi očmi zasij,
potem pa večne naj temine
zagrnejo željé, spomine!

Branko.